

ДАНИЛЕНКО Лідія Іванівна

Науковий ступінь та звання: доктор педагогічних наук, професор, доктор суспільних наук з 2018 р. (Національна агенція академічного обміну (Narodowa Agencja Wymiany Akademickiej (NAWA)) Республіки Польща).

Посада: професор кафедри парламентаризму Навчально-наукового інституту публічного управління та державної служби Київського національного університету імені Тараса Шевченка.

Електронна пошта: apn1@ukr.net

Навчання:

- закінчила Київський державний педагогічний інститут ім. О.М.Горького, 1977, фізика, учитель фізики середньої школи;
- у Національному педагогічному університеті ім. М.Драгоманова у 1998 р. захистила кандидатську дисертацію, кандидат педагогічних наук;
- у 2005 р. в Інституті педагогіки АПН України захистила докторську дисертацію, спеціальність 13.00.01- загальна педагогіка та історія педагогіки, тема: Теоретико-методичні основи управління інноваційною діяльністю в загальноосвітніх навчальних закладах, доктор педагогічних наук;
- 2006 р. – атестат професора по кафедрі менеджменту освіти;
- пройшла науково-педагогічне стажування та цільове навчання за Міжнародним проектом з підготовки тренерів-консультантів з питань управління містом "Професіоналізація та стабілізація управління українським комунальним господарством-II" (м. Мангайм, ФРН та НАДУ при Президентові України), 2017-2018 р.; стажування у Вищій школі управління охороною праці в м. Катовіце (Польща) з питань "Забезпечення якості освіти у вищих навчальних закладах", 2018 р.

Трудова діяльність:

- з 1977 р. працювала на посадах учителя фізики, заступника директора, директора закладу загальної середньої освіти м. Києва;
- починаючи з 1997 р. присвятила свою діяльність науковій проблемі ефективного управління закладами загальної середньої освіти. Працювала на посадах: завідувача лабораторії педагогічних інновацій Інституту педагогіки АПН України; викладача, завідувача кафедри менеджменту освіти, проректора, у закладі вищої освіти, директора інституту в ДВНЗ «Університет менеджменту освіти» НАПН України;

- з 1990-х рр. неодноразово обиралася депутатом районної ради в м.Києві;
- з 1994-1998 рр. – заступник голови Ватутінського райвиконкому м.Києва;
- з 2008 р. Президент ГО «Академія педагогічних наук», з 2016 р. – віцепрезидент ГО «Академія парламентаризму»;
- з 2018 р. – член Наукової школи вітчизняного парламентаризму.;
- з 2021 р. – професор кафедри парламентаризму Навчально-наукового інституту публічного управління та державної служби Київського національного університету імені Тараса Шевченка.

Викладає курси:

- «Парламентаризм», «Антикризові політичні технології», «Педагогіка вищої школи в умовах модернізації», «Теоретичні основи та прикладні засади сучасного парламентаризму»

Наукові інтереси:

- проблеми інноваційного менеджменту, вітчизняного парламентаризму, педагогічної інноватики, підготовки професійних кадрів для системи публічного управління та управління освітою;
- автор понад 200 наукових праць, в т.ч. 11 монографій і 24 підручника, навчальних посібників, у т.ч. з грифом МОН України, понад 70 статей у наукових журналах, 20 навчально-методичних праць та ін. ;
- підготувала 2 доктора наук, 22 кандидата наук; понад 25 магістрів, здійснює наукове керівництво магістрантами, докторантами PhD в КНУ імені Тараса Шевченка;
- підвищувала фаховий і професійний рівень у 2018 р. у Вищій школі управління охороною праці в м. Катовіце (Польща) за програмою «Забезпечення якості освіти у вищих навчальних закладах»;
- нагороджена почесним знаком «Відмінник народної освіти України»;
- досвід роботи головою спеціалізованої вченої ради ДВНЗ «Університет менеджменту освіти» НАПН України;
- довід роботи у науково-методичній комісії МОН України з розробки стандарту вищої освіти зі спеціальності 281 «Публічне управління та адміністрування»; досвід роботи в робочих групах НАДС України, НАЗЯВО, МОН України;
- член редакційних колегій наукових фахових видань з політичних наук та у галузі науки державного управління, у т. ч. міжнародних.

Основні наукові праці:

SCOPUS: Scopus Author ID: 36080453600

Web of Science: Web of Science Researcher ID AAK-8914-2021

<https://publons.com/researcher/4370318/lidiiia-danylenko/>

Google Academy:

<https://scholar.google.com/citations?user=PyLNAEkAAAAJ&hl=uk>

Research gate: <https://www.researchgate.net/profile/Lidiia-Danylenko-2/>

ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-4524-8347>

Опублікувала понад 200 наукових праць, зокрема:

монографії, навчальні посібники:

1. Даниленко Л.І. Політична освіта в Україні як чинник формування демократичної держави та демократичного типу політичної культури. Політична культура в забезпеченні єдності та консолідації українського суспільства: монографія /авт. кол.: В.А.Гошовська [та ін.]: за ред. В.А.Гошовської. Київ : НАДУ, 2021. 220 с., авторські С.109 – 129 (у друці).
2. Даниленко Л.І. Досвід країн демократичного транзиту з формування політичного лідерства. Політична культура в забезпеченні єдності та консолідації українського суспільства: монографія /авт. кол.: В.А.Гошовська [та ін.]: за ред. В.А.Гошовської. Київ : НАДУ, 2021. 220 с., авторські – С.142 – 160 (у друці).
3. Даниленко Л.І. Визначення індексу протидії політичній корупції в представницьких органах влади в Україні. Механізми запобігання політичній корупції в органах представницької влади України: монографія /авт. кол.: В.А.Гошовська [та ін.]: за ред. В.А.Гошовської. Київ : НАДУ, 2021. 330 с., авторські – С. 293 – 304 (у друці).
4. Даниленко Л.І. Участь громадян у політичних процесах шляхом звернення та петицій до органів влади. Політична участь як показник рівня політичної культури суспільства: практичний посібник /авт. кол.: В.А.Гошовська [та ін.]: за ред. В.А. Гошовської. Київ : НАДУ, 2021. 130 с., авторські – С. 95 – 112 (у друці)
5. Даниленко Л.І. Становлення Наукової школи вітчизняного парламентаризму: Представницька влада у державотворчому процесі України : монографія / за ред. В.А. Гошовської. – Київ : НАДУ, 2018. 384с. (авторські - С. 373 – 389).
6. Даниленко Л.І. Стандарти якості діяльності представницьких органів влади. Представницька влада у державотворчому процесі України: монографія /за ред. В.А.Гошовської. Київ: НАДУ, 2018. 384 с., авторські - С. 242 – 257.
7. Даниленко Л.І. Становлення Наукової школи вітчизняного парламентаризму. Представницька влада у державотворчому процесі України: монографія /за ред. В.А.Гошовської. Київ: НАДУ, 2018. 384 с., авторські - С. 359 – 375.
8. Даниленко Л.І. Управління інноваційною діяльністю в загальноосвітніх навчальних закладах: монографія. К.: Міленіум, 2004. 358 с.
9. Даниленко Л.І. Інноваційні аспекти методичної роботи з педагогічними кадрами району: Теорія і практика управлінської діяльності районного відділу освіти: монографія. – К.: ВПЦ “Технопринт”, 2000. С. 169-186.
10. Даниленко Л.І. Структурні нововведення у школі-лабораторії наукової установи. Організація діяльності школи-лабораторії наукової установи: монографія. К.: Логос, 1999. С. 73-90.

11. Даниленко Л.І. Модернізація змісту, форм та методів управлінської діяльності директора загальноосвітньої школи: монографія. К.: Логос, 1998. 140 с.
12. Даниленко Л.І. Участь громадян у політичних процесах шляхом звернення та петицій до органів влади. Політична участь як показник рівня політичної культури суспільства: практичний посібник /авт. кол.: В.А.Гошовська [та ін.]: за ред. В.А. Гошовської. Київ : НАДУ, 2021. 130 с., авторські – С. 95 – 112 (у друці).
13. Даниленко Л.І. Оцінювання парламентської діяльності. Механізми запобігання політичній корупції в органах представницької влади: навч.-метод. посіб. / проф. В.А. Гошовська [та ін.]. Київ: НАДУ, 2020. 280 с., С. 253 – 271.
14. Даниленко Л.І. Психологічні аспекти політичної культури та поведінки народних депутатів. Цінності, стандарти, компетентність у парламентській діяльності: навч. пос. /К.О.Ващенко, В.А.Гошовська, Л.А.Пашко [та ін.] : за заг. Ред. Проф. В.А.Гошовської. 2-ге вид., розшир. Київ: НАДУ, 2018. 176 с. (авторські С. 148 – 155).
15. Парламентаризм : підручник. 2-ге вид., допов. й розшир. / В.А.Гошовська, В.М.Гуриєвська, Л.І.Даниленко, Л.М.Дубчак, І.Д. Дудко, Р.П.Марчук, Л.А.Пашко,А.П.Савков, Т.В. Сивак. Київ : НАДУ, 2019. 704 с.
16. Гошовська В. А., Даниленко Л. І., Ларіна Н. Б., Штефанюк А. М. Дистанційне навчання в системі підвищення кваліфікації державних службовців та посадових осіб місцевого самоврядування: вітчизняний та зарубіжний досвід / В. А. Гошовська, Л. І. Даниленко, Н. Б. Ларіна, А.М. Штефанюк. К. : НАДУ, 2015. 108 с.
17. Забезпечення інноваційного розвитку системи підвищення кваліфікації управлінських кадрів: Навчально-методичний посібник / Гошовська В. А., Даниленко Л. І., Ларіна Н. Б. та ін. За ред.. В. А. Гошовської. К.: НАДУ, 2011.187 с.
18. Даниленко Л.І. Морально-етичні особливості комунікативної взаємодії народних депутатів. Комунікативна компетентність народного депутата: практикум /авт. Кол. : В.С.Куйбіда, В.А.Гошовська, Л.А.Пашко та ін. : за заг. ред. проф. В.А.Гошовської. Київ: НАДУ, 2018. 176 с. (авторські - С. 133 – 160).
19. Даниленко Л.І. Парламентська компетентність та відповідальність. Парламентська діяльність: цінності, стандарти, компетентність: словник-довідник / за заг. Ред. К.О.Ващенко, В.А.Гошовської. Київ: НАДУ, 2018. 208 с. (авторські С. 101 – 135).
20. Даниленко Л.І. Політичний конфлікт як різновид соціального конфлікту. Парламентаризм : підручник / В. А. Гошовська [та ін.]. Київ : НАДУ, 2016. – 672 с. (авторські - С. 503-513).
21. Даниленко Л.І. Народовладдя – основа представницької демократії. Парламентаризм : підручник / В. А. Гошовська [та ін.]. Київ : НАДУ, 2016. – 672 с. (авторські - С. 46 – 48).
22. Даниленко Л.І. Соціально-ціннісні орієнтири парламентської діяльності: Цінності, стандарти, компетентність в парламентській діяльності: Навчальний посібник /за заг. ред. проф. В.А.Гошовської /Авт. кол. К.: НАДУ, 2016. С. 29 – 40.

23. Даниленко Л.І. Цінності та соціальна відповідальність адміністративно-управлінської еліти. Елітознавство : підруч. для студ. вищ. навч. закл. / за заг. ред. В.А.Гошовської. К. : НАДУ, 2013. 288 с. (авторські, С. 180 – 191).
24. Даниленко Л.І. Стандарти Європейського Союзу щодо адміністративно-політичної еліти. Елітознавство : підруч. для студ. вищ. навч. закл. / за заг. ред. В.А.Гошовської. К. : НАДУ, 2013. 288 с. (авторські, С. 218 – 230).
25. Підготовка керівника середнього закладу освіти: навч. пос. /за ред. Л.І.Даниленко.- К.: Міленіум, 2004. 272 с.
26. Даниленко Л.І. Управління процесом здійснення інноваційної діяльності в системі загальної середньої освіти: теорія і практика. Інноваційні пошуки в сучасній освіті: Навч. пос. К.: Логос, 2004. С. 43 – 55.
27. Даниленко Л.І. Сучасні наукові підходи до управління загальноосвітніми навчальними закладами. Гендерний підхід в управлінні загальноосвітніми навчальними закладами: Навч. посібник. К.: Логос, 2004. С. 11 – 33. (має гриф “Рекомендовано МОН України”, лист № 14/18.2 – 1075 від 24.05.2004 р.).
28. Даниленко Л.І. Творча педагогічна майстерня. Модернізація освітнього процесу в ліцеї економічного профілю: Наук.-метод. посібник. К.: Логос, 2004. С. 48-61.
29. Даниленко Л.І. Підготовка керівника школи до управління загальноосвітнім навчальним закладом як відкритою соціально-педагогічною системою. Підготовка керівника середнього закладу освіти: Наук.-метод. пос. К.: Міленіум, 2004. С. 103 – 113. (Має гриф “Рекомендовано МОН України, лист МОН України № 14/18.2 – 121 від 30.01.2004 р.).
30. Даниленко Л.І. Моделювання в теорії та практиці управління освітніми організаціями. Освітній менеджмент: Навч. пос. К.: Шкільний світ, 2003. С. 38 – 46. (Має гриф “Рекомендовано МОН України”, лист МОН України № 1/12.3613 від 10.10.2003 р.).
31. Даниленко Л.І. Теоретичні основи управління 12-річною школою як інноваційним закладом освіти. Проблеми і перспективи 12-річної школи: Наук.-метод. посібник. К.: Логос, 2003. С. 20 – 30.
32. Даниленко Л.І. Педагогічна освіта та інноваційний освітній процес в Україні. Система педагогічної освіти та педагогічні інновації: Проект ПР ООН, МФ ”Відродження”: Наук.-метод. посібник /За ред. П.Згаги. Полтава-Київ: ПОШПО, 2003. С. 64 – 77.
33. Даниленко Л.І. Порівняльний аналіз життєвих позицій випускників вітчизняних і зарубіжних шкіл. Життєві плани випускників середніх шкіл та їх реалізація : Наук.-метод. посібник. К.: Міленіум, 2003. С. 107 - 121.
34. Даниленко Л.И. Методы воспитания как единство слова и дела. Теория и методика воспитания в педагогическом наследии А.С. Макаренко: Наук.-метод. Посібник. К.: Логос, 2002. С. 137–153.
35. Даниленко Л.І. Освітні та педагогічні інновації. Оцінювання та відбір педагогічних інновацій: теоретико-прикладний аспект : Наук.-метод. посібник К.: Логос, 2001. С. 5 – 12.

наукові статті:

1. Valentyna Goshovska, Lydiia Danylenko, Iryna Dudko, Liliia Makarenko, Nadiia Maksimentseva (2021). Formation of political leaders in countries of democratic

transit: experience for Ukraine. Laplage em Revista, № 1-2, January - April 2021 pp. 322- 446. <https://laplageemrevista.editorialaar.com/index.php/lpg1/article/view/754> (web of science)

2. Даниленко, Л. І. Інноваційна модель управління закладом загальної середньої освіти на засадах змішаного навчання та тьюторингу: результати експерименту /Л. І. Даниленко, Т. Е. Швець, О. М. Балакшина. Науковий часопис Національного педагогічного університету імені М. П. Драгоманова. Серія 5 : Педагогічні науки : реалії та перспективи : зб. наук. праць. Київ : Вид-во НПУ імені М. П. Драгоманова, 2020. Вип. 75 (т. 1) С. 62-67. DOI <https://doi.org/10.31392/NPU-nc.series5.2020.75.13>

3. Даниленко Л. І., Дзєга В.Д. Концептуальні засади вдосконалення організаційної компетентності посадових осіб місцевого самоврядування в Україні. Економіка і держава. Серія Політологія. Вип. 2 (2). 2020. С. 12-17. ULR: https://www.researchgate.net/profile/Liudmyla_Dubchak/publication/342162838_Predstavnicka_vlada_v_sistemi_zabezpecenna_derzavnoi_politiki_publicnogo_upravlinna/links/5ee618eba6fdcc73be7b90b9/Predstavnicka-vlada-v-sistemi-zabezpecenna-derzavnoi-politiki-publicnogo-upravlinna.pdf

4. Гошовська В.А., Пашко Л.А., Даниленко Л.І. Посилення інституційної спроможності Верховної Ради України як умова подолання кризи вітчизняного парламентаризму : Збірник наукових праць Національної академії державного управління при Президентові України. 2019. Вип. 1. С. 31-42. ULR: http://nbuv.gov.ua/UJRN/znpnadu_2019_1_6

5. Даниленко Л.І., Шишак А.О. Непотизм в українському парламенті: дослідження проявів та шляхи подолання. Публічне управління і адміністрування в Україні. 2018. Вип. 6. С. 5-8. ULR: <http://www.pag-journal.iei.od.ua/archives/2018/6-2018/3.pdf>

6. Даниленко Л.І. Забезпечення легітимності конституційних змін в Україні: історичний аспект. Державно-управлінські студії. № 2, 2017. ULR: <http://www.dus.nayka.com.ua/?n=1&y=2017>

7. Даниленко Л. І. Ціннісно-мотиваційні засади політичної поведінки державних службовців. Право та державне управління : зб. наук. праць / за ред. А. О. Монаєнка. Запоріжжя : КПУ. 2015. № 4 (21). С. 174–180.

8. Даниленко Л.І. Політична поведінка державних службовців: ціннісно-мотиваційний аспект. Вісник Національної академії державного управління при Президентові України. Серія «Політичні науки». 2015. № 4. С. 71-77.

9. Даниленко Л.І. Інноваційний менеджер та управління інноваційною діяльністю у загальноосвітніх навчальних закладах. Наша школа. 2005. №2. С. 90-93.

10. Даниленко Л.І. Теоретична модель готовності керівника загальноосвітнього навчального закладу до управління інноваційною діяльністю. Пост методика. 2005. № 1 (59). С. 19-23.

11. Даниленко Л.І. Наукові засади управління інноваційною діяльністю у загальноосвітніх навчальних закладах. Науковий вісник Чернівецького ун-ту: Серія “Педагогіка і психологія”. Вип. 255. Чернівці: ”Рута”, 2005. С. 195-202.

12. Даниленко Л.І. Педагогічні інноваційні технології. Імідж сучасного педагога. 2005. № 1. С. 20-23.

13. Даниленко Л.І. Управління інноваційною діяльністю у закладах освіти. Директор школи, ліцею, гімназії. 2005. № 2. С. 16-21.
14. Даниленко Л.І. Наукові засади управління інноваційною діяльністю в системі освіти. Гуманітарний вісник Переяслав-Хмельницького педагогічного інституту ім. Г.Сковороди. Переяслав-Хмельницький, 2005. С. 85-91.
15. Даниленко Л.І. Управління інноваційною діяльністю у загальноосвітніх навчальних закладах: теоретико-прикладний аспект: Зб. наук. праць Уманського державного пед. ун-ту ім. П. Тичини. 2005. С. 46-52.
16. Даниленко Л.І. Структура педагогічних інновацій. Вересень. 2005. № 1. С. 110-115.
17. Даниленко Л.І. Наукові засади і стан управління інноваційною діяльністю у загальноосвітніх навчальних закладах. Педагогічні шляхи реалізації загальноєвропейських цінностей у системі освіти України: Проблеми сучасності: культура, мистецтво, педагогіка: Зб. наук. праць. Харків: СТИЛЬ-ИЗДАТ, 2005. С. 68-74.
18. Даниленко Л.І. Визначення основних напрямів розвитку освітніх інновацій на основі методу прогностичного графа. Підвищення ефективності та якості підготовки фахівців педагогічної спрямованості: Проблеми сучасності: культура, мистецтво, педагогіка: Зб. наук. праць. Харків: СТИЛЬ-ИЗДАТ, 2005. С. 39-47.
19. Даниленко Л.І. Система формування готовності керівників шкіл до управління інноваційною діяльністю та її результативність. Педагогічні основи навчально-виховного процесу у вищих закладах освіти України: Проблеми сучасності: культура, мистецтво, педагогіка: Зб. наук. праць. Т.2. Харків: СТИЛЬ-ИЗДАТ, 2004. С. 38-49.
20. Даниленко Л.І. Управління інноваційною діяльністю в закладах освіти. Імідж сучасного педагога. 2004. №10. С. 31-33.
21. Даниленко Л.І. Педагогічні інновації та інноваційні технології. Пост методика. 2004. № 6 (58). С. 23-29.
22. Даниленко Л.І., Паламарчук В.Ф. Наукові засади інноваційної діяльності в Україні. Пост методика. 2004. № 2–3. С. 11-19. (Розроблено наукові засади педагогічної інноватики, визначено закономірності управління інноваційною діяльністю в ЗНЗ, розкрито сутність принципу інноваційності в управлінні ЗНЗ).
23. Даниленко Л.І. Науково-теоретичні основи управління інноваційною діяльністю в загальноосвітніх навчальних закладах. Наша школа. 2003. №5. С. 9-14.
24. Даниленко Л.И. Современные подходы к стандартам повышения квалификации педагогических кадров. Наша школа. 2003. №6. С. 13-17.
25. Даниленко Л.І. Теоретичні аспекти освітньої інноватики. Педагогічні інновації: ідеї, реалії, перспективи: Зб. наук. праць. К.: Логос, 2001. Вип. 5. С. 3-11.
26. Даниленко Л.І. Основні проблеми освітньої інноватики в сучасній теорії і практиці. Педагогічні інновації: ідеї, реалії, перспективи: Зб. наук. праць. К.: Логос, 2000. Вип. 3. С. 6-12.
27. Даниленко Л.І. Розвивальне навчання в системі педагогічних інновацій. Вісник Харківського національного університету. № 493. Серія "Психологія:

Розвивальне навчання в Україні: Матеріали I Всеукр. наук.-практ. конф. Харків, 2000. С. 29-32.

28. Даниленко Л.І. Інноваційний освітній процес і педагогічна творчість. Наукові записки: Зб. наук. ст. Національного педагогічного ін-ту ім. М.П.Драгоманова. К.: НПУ, 1998. Вип.4. С. 39-44.

29. Даниленко Л.І. Модернізація змісту, форм і методів управлінської діяльності керівника школи. Освіта і управління. 1998. №1. С. 49-54.

30. Даниленко Л.І. Підготовка вчителя до творчої діяльності в школах нового типу. Творча особистість вчителя: проблеми теорії і практики. К.: УДПУ, 1997. С.193-196.

31. Даниленко Л.І. Формування та розвиток творчого потенціалу педагогічного колективу. Рідна школа. 1996. № 10. С. 28-33.

32. Даниленко Л.І. Принципи управління школою в сучасних умовах. Директор школи. 1999. № 4-5. С.38-45.

33. Даниленко Л.І. Інноваційна діяльність – фактор розвитку творчого потенціалу педагога. Наукове та методичне забезпечення впровадження педагогічних інновацій: Зб. наук. праць. Херсон : ХДНТЕІ, 1999. С. 5-12.

34. Даниленко Л.І. Оновлення змісту та організаційної структури навчання керівних кадрів освіти в інституті підвищення кваліфікації. Сучасний стан вищої освіти в Україні: проблеми, перспективи. К.: ВЦ “Київський ун-т”, 2000. С.468-471.

35. Даниленко Л.І. Інноваційна педагогіка: від практики до теорії. Директор школи, ліцею, гімназії. 2000. № 1. С. 36-38.

36. Даниленко Л.І. Інноваційна діяльність у загальноосвітніх навчальних закладах. Освітня система сільського регіону: проблеми та перспективи розвитку: Зб. наук. праць / Уклад.: Н.І. Клокар, М.С.Солодуха. К.: КП ВД “Педагогіка”, 2000. С. 92-96.

37. Даниленко Л.І. Управління загальноосвітнім навчальним закладом як відкритою соціально-педагогічною системою: Зб. наук. праць Української Академії державного управління при Президентові України: в 4 ч. / За заг. ред. В.І.Лугового, В.М.Князева. К.: УАДУ, 2000. Вип.2. Ч. IV. С. 312-315.

38. Даниленко Л.І. Модернізація навчального плану підвищення кваліфікації педагогічних працівників. Директор школи, ліцею, гімназії. 2003. №1. С. 10 - 11.

39. Даниленко Л.И. Управление процессом инновационной деятельности в системе общего среднего образования. Менеджмент в образовании. 2003. №1. Алматы. С. 23 - 37.

40. Даниленко Л.И. Современные подходы к стандартам повышения квалификации педагогических кадров. Теория і практика дзейнасці інстытутау паслядыпломнай педагогічнай адукацыі у перыяд глабальных змен: Зб.наук. праць. Минск, 2003. С. 21-29.

41. Даниленко Л.І. Управління процесом здійснення інноваційної діяльності в системі загальної середньої освіти. Післядипломна освіта в Україні. 2003. №3. С. 70-74.

42. Даниленко Л.І. Професійне управління та підготовка професіоналів. Директор школи, ліцею, гімназії. 2003. №2. С. 24-25.